

DISPARITĂȚI ECONOMICO-GEOGRAFICE DE TIP INDUSTRIAL, LA NIVELUL ANULUI 2008, ÎN REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD-VEST A ROMÂNIEI (I)

BENEDEK ROZALIA*

ECONOMIC AND GEOGRAPHIC DISPARITIES OF THE INDUSTRIAL TYPE IN 2008 IN THE NORTH-WEST DEVELOPMENT REGION OF ROMANIA (I)

ABSTRACT: *Geografic space is the basic resource for the entrepreneurial initiative from various branches of the economy, and in particular for those with „industrial” field, while the policies and the ways to develop in time the resources quartered by „spacial reservoirs” constitute the main source for the economic and geographic disparities.*

Approaching the issue of economic and geographic disparities for the year of 2008 as a reference year in terms of secondary sector, the study records the value rendering of the economic and industrial development, including the disparities characteristic to the administrative, urban and rural areas from the North-West Development Region of Romania, by means of the economic suprastructure.

Therefore, the elaboration of the subject aims at:

- defining the concept of disparity;
- drafting the methodological alternative of highlighting and the value assessment of the economical development and, including of the disparities;
- representing cartographically the differences and disparities of the industrial development specific to the entrepreneurship in the field within the administrative areas form the regional level and the interpretations related on the hierarchichy of the value units related to the economic superstructures.

This material is a part of the doctoral thesis of the under-signed editing with small revisions and additions subchapter 4.5¹ concerning the economic and geographic differences and disparities in terms of secondary sector.

KEYWORDS: *disparity, hierarchy difference, administrative area, economic superstructure, North-West Development Region*

REZUMAT: *Spațiul geografic constituie resursa de bază pentru inițiativa antreprenorială din diversele ramuri ale economiei și, în particular, pentru cele cu profil „industrial”, iar politicile și modalitățile de valorificare în timp a resurselor cantonate de „rezervoarele spațiale” gestionate constituie principala sursă a disparităților economico-geografice. Abordând tematica disparităților economico-geografice, pentru 2008, ca an de referință, prin prisma sectorului secundar, studiul consemnează redarea valorică a dezvoltării economice industriale și implicit a disparităților, defnitorii zonelor administrative, urbane și rurale, din cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest a României, prin intermediul suprastructurii economice.*

Prin urmare, dezvoltarea subiectului urmărește:

- defnirea conceptului de disparitate;
- redarea schițată a alternativei metodologice de evidențiere și evaluare valorică a dezvoltării economice și, implicit, a disparităților;
- reprezentarea cartografică a diferențelor și a disparităților dezvoltării industriale, specifice antreprenoriatului din domeniu, în cadrul zonelor administrative de la nivel regional și interpretările corespunzătoare, pe scara ierarhică a unităților valorice aferente suprastructurii economice.

Materialul prezentat este parte componentă a tezei de doctorat al subsemnatei, editând cu mici revizuirii și adăugiri, subcapitolul 4.5.² cu privire la diferențele și disparitățile economico-geografice la nivelul sectorului secundar.

CUVINTE-CHEIE: *disparitate, diferență ierarhică, zonă administrativă, suprastructură economică, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest*

* Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Geografie, Str. Clinicilor, Nr. 5–7, 400006, Cluj-Napoca, Romania, e-mail: rozalia.benedek@geografie.ubbcluj.ro,

¹ Benedek Rozalia 2013, p. 109–134, p. 150–154

² *Ibidem* p. 109–134, p. 150–154

1. ASPECTE INTRODUCTIVE

Cea mai intensă dezvoltare economică a zonelor geografice demarează în ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea și în prima parte a secolului al XIX-lea, prin intermediul „revoluției industriale”, datorită realizării și introducerii mașinii cu abur în procesul de producție și de transport, favorizând trecerea progresivă de la sistemul feudal de exploatare economică și producție manufacturieră la cel de tip industrial, mecanizat, ceea ce a facilitat reducerea timpului necesar obținerii „mărfurilor” comercializate și a plasării acestora pe o piață din ce în ce mai dinamică, cu implicații pozitive asupra volumului de producție, dar și a nivelului de trai.

În cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest a României, prima linie feroviară, care conectează între ele două orașe, Oradea și Cluj-Napoca, se dă în exploatare începând cu 1870, făcând posibilă îmbunătățirea cantitativă și calitativă a transporturilor de mărfuri pe acest tronson, dar și accesul la rețelele feroviare și economice de la nivelul Imperiului Austro-Ungar și nu numai. Extinderea căilor ferate, în perioada următoare, a generat o dezvoltare a zonelor cuprinse pe traseul lor, devenind unul dintre factorii cei mai importanți, în ceea ce privește localizarea unităților de producție industrială și de elaborare a strategiilor de dezvoltare ulterioare.

Elanul dezvoltării economice pe actualul teritoriu al țării, în timp, a fost frânat de o serie de evenimente istorice generatoare de perturbații la nivel de aspirații, gândire și management, începând cu antreprenoriatul privat în contextul domeniilor feudale și al breslelor; urmat de abolirea iobăgiei și împrumutarea acestora cu terenuri arabile, dar și prin creșterea numerică a proletariatului urban, continuat cu naționalizarea ca formă de management centralizat și dezvoltarea masivă a industriei în cadrul planurilor cincinale ale socialismului, sistat prin revenirea la proprietatea predominant privată, prin desființarea comunismului, în decembrie 1989. Următoarele două decenii ale istoriei recente au rulat sub deviza tranziției, concretizat în primii cinci ani prin destructurarea economică efectuată prin retrocedările instantanee ale suprafețelor agricole (1–2 ani), ceea ce a perturbat funcționarea industriei prelucrătoare, privată de o serie de materii prime autohtone, soluționat cu disponibilizări, insolvență și chiar privatizare păguboasă. Adâncirea decalajelor economice, la nivelul industriei, s-a continuat prin sistarea mineritului, ca urmare a pierderii pieței, prin privatizarea, sau falimentul industriilor care necesitau resursele furnizate prin industria extractivă. Placă turnantă, în acest proces de tranziție, îl constituie aderarea țării noastre la Uniunea Europeană (1 ianuarie 2007), ceea ce a necesitat o serie de pregătiri și alinieri: legislative, procedurale, economice, dar și instrumentale. Temelia procesului de pre-aderare a constat în stabilirea cadrului de acțiune și a instrumentelor de lucru, prin Legea 151/1998³, recurgând în primă fază la regionarea economico-statistică a teritoriului național, prin asocierea „voluntară” a județelor interesate, constituind cele opt Regiuni de Dezvoltare, fără personalitate juridică, simultan fiind și nivele de raportare statistică, comparabile cu cele din Uniunea Europeană, de elaborare a studiilor de fezabilitate și de implementare a programelor europene.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest este una din cele opt regiuni înființate, în baza Legii 151/1998, cuprinzând 14,32% din suprafața țării, fiind suprapus județelor: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj.

Prin urmare, opțiunea focalizării analizei disparităților economico-geografice, prin prisma sectorului secundar, pentru anul de referință 2008, este susținută economic de primul bilanț de raportare al regiunii ca membră a Uniunii Europene, precum și de propagarea pe piață a crizei financiare și ulterior instituirea recesiunii economice. Fiind un nou moment prag, anul 2008 înregistrează starea economiei și trasează direcțiile schimbărilor, călind antreprenoriatul românesc și, nu numai, pentru supraviețuire, obligând la inițiativă, performanță și management strategic.

³ ***, Legea nr. 151/1998 – privind dezvoltarea regională în România, în Monitorul oficial, nr. 265 din iulie 1998, URL: <http://www.lege-online.ro/lr-LEGE-151-1998.html>, accesat în 14 aprilie 2013

2. FUNDAMENTELE TEORETICE ALE ABORDĂRII DISPARITĂȚILOR ECONOMICO-GEOGRAFICE

În utilizarea curentă a noțiunii de disparitate, persistă o percepție, la nivel conceptual al disparităților în sensul de inegalitate, decalaj, deosebire în ceea ce privește dezvoltarea economică și fizică a spațiului geografic, dar și în plan social. Însă, în realitate, disparitatea „... descrie o discrepanță mai profundă decât ceea ce se poate înțelege, prin diferențe de dezvoltare economică, ea notifică conținutul diferențial apropiind și despărțind egalitățile de soi comun, conturând totodată diferențele prin metode specifice de natură științifică.⁴”, având funcția de diagnoză spațială, în context geografic, dar și al dezvoltării, în plan economic.

Astfel, chiar dacă disparitatea este o structură clădită pe „... un șir de diferențe...⁵”, ea reprezintă în fond „... o divergență față de o normă...⁶” de raportare, în cazul evaluărilor economico-geografice, fiind recomandat a se lua în considerare M_{Ad} -ul (media aspectului de disparitate) obținut ca raport între suma valorică a dezvoltării economice maxime și minime.

Metodologic, evidențierea disparităților economico-geografice, dintr-un areal geografic analizat, presupune:

- identificarea bazei de date economice, pe ramuri și zone administrative cu interes pentru cercetare. În acest caz, Institutul Național de Statistică dispune doar de date la nivel regional și județean, pentru datele cu valențe economice, de la nivel intrajudețean, fiind necesară consultarea și centralizarea statistică a datelor economice din Lista Firmelor, varianta 6.

- determinarea valorică a gradului de dezvoltare economică, prin intermediul suprastructurii^{*}, obținut prin însumarea unităților (Unit) elementelor luate în calcul la nivelul ramurii economice, sau a economiei zonei administrative, ceea ce permite o interpretare atât în plan orizontal, pe ramuri, cât și pe verticală, aferent gradului de dezvoltare economică sectorială, sau a zonelor administrative.

- evidențierea disparităților economico-geografice, matematic, vor fi redade prin diferența ierarhică a valorii suprastructurii economice, la nivelul unităților administrative, urmat de calculul M_{Ad} -ului ca și valoare normativă de raportare, ce va fi introdus în șirul ierarhic al dezvoltării, prin suprastructură, față de care se vor stabili aspectele de disparitate mediu ascendent și mediu descendent.

- valorile matematice ale diferențelor și aspectelor de disparitate, (A_{dif}), pentru disparitățile economico-geografice, vor fi redade cartografic, pentru diferențele ierarhice și aspectele de disparitate, ultima, inclusiv, și în format grafic.

- metoda descriptivă va fi utilizată la reprezentarea unor unități de producție care se remarcă prin valorile elementelor constitutive ale suprastructurii, în paralel, cu redarea ierarhică a gradelor de dezvoltare, prin prisma suprastructurii economice.

În ceea ce privește analiza și prezentarea geografică a sectorului economic secundar, se impune necesitatea redării definițiilor aferente delimitării domeniilor de activitate incluse acestui sector. În accepțiunea generală, se prevede faptul că acest sector cuprinde „activitățile economice legate de industria prelucrătoare și de construcții”⁷. Potrivit definirii lui Aur S. Nicolaie, geografia sectorului secundar al economiei cuprinde „...identificarea, localizarea, exploatarea, prelucrarea și redistribuirea produselor rezultate cu toate consecințele ce decurg din consumul acestora și din influențele ecologice pe care le au”⁸, încadrând acestui sector activitățile extractive și industrializarea lor alături de cele obținute prin activitățile economice aferente sectorului primar. Ianoș Ioan și Heller

⁴ Benedek Rozalia 2013, p. 13

⁵ *Ibidem*, p. 18

⁶ *Ibidem*, p. 18

^{*} Metaforă utilizată de Marx și Engels pentru a caracteriza organizarea economică a societății, preluată și adaptată, de subsemnata, teoriei de evidențiere ale disparităților economico-geografice

⁷ Erdeli et all. 1999, p. 289

⁸ Aur 2005, p. 28–29

Wilfried definesc sectorul secundar prin „...industrie și meșteșuguri...”, precizând faptul că industria favorizează „...producția în serie...”¹⁰ dar și „Limitarea...”, la anumite faze ale producției din cadrul aceluiași proces de producție, față de meșteșuguri unde un bun se produce de la A la Z”¹¹. Această analiză permite definirea sectorului secundar, prin industrie, fiind un „sector de activitate care realizează extragerea materiilor prime minerale și a combustibililor, prelucrarea acestora și a altor materii prime, transformându-le în mijloace de producție și bunuri de consum. Industria produce și servicii, acestea fiind accesorii activității de transformare a produselor reale”¹².

3. DIFERENȚE ȘI DISPARITĂȚI ECONOMICO-GEOGRAFICE, ALE SECTORULUI SECUNDAR, ÎN REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD-VEST A ROMÂNIEI

Implementarea și dezvoltarea teritorială a unităților de producție industrială sunt în strânsă concordanță cu: localizarea resurselor, traseul principalelor artere de comunicație, avantajele oferite prin politicile strategice de dezvoltare, precum statutul zonelor miniere defavorizate etc.

Evidențierea disparităților economico-geografice se va realiza în conformitate cu metodologia prezentată în cadrul fundamentării teoretice a lucrării.

a. Aspectul diferențelor în dezvoltarea economică a sectorului secundar

Utilizând datele statistice prelucrate în cadrul instrumentul tabelar din Anexa 1, a tezei de doctorat, prezentând valorile suprastructurii, se realizează, în urma operării diferențelor ierarhice față de cea mai mare valoare a suprastructurii economice aferent zonei de dezvoltare, cu producția cea mai crescută, se va trece la reprezentarea cartografică, de la nivel regional (Fig.1), prin ierarhia zonelor administrative (Z), asociat în principiu indicatorilor U și Ut_{SII} .

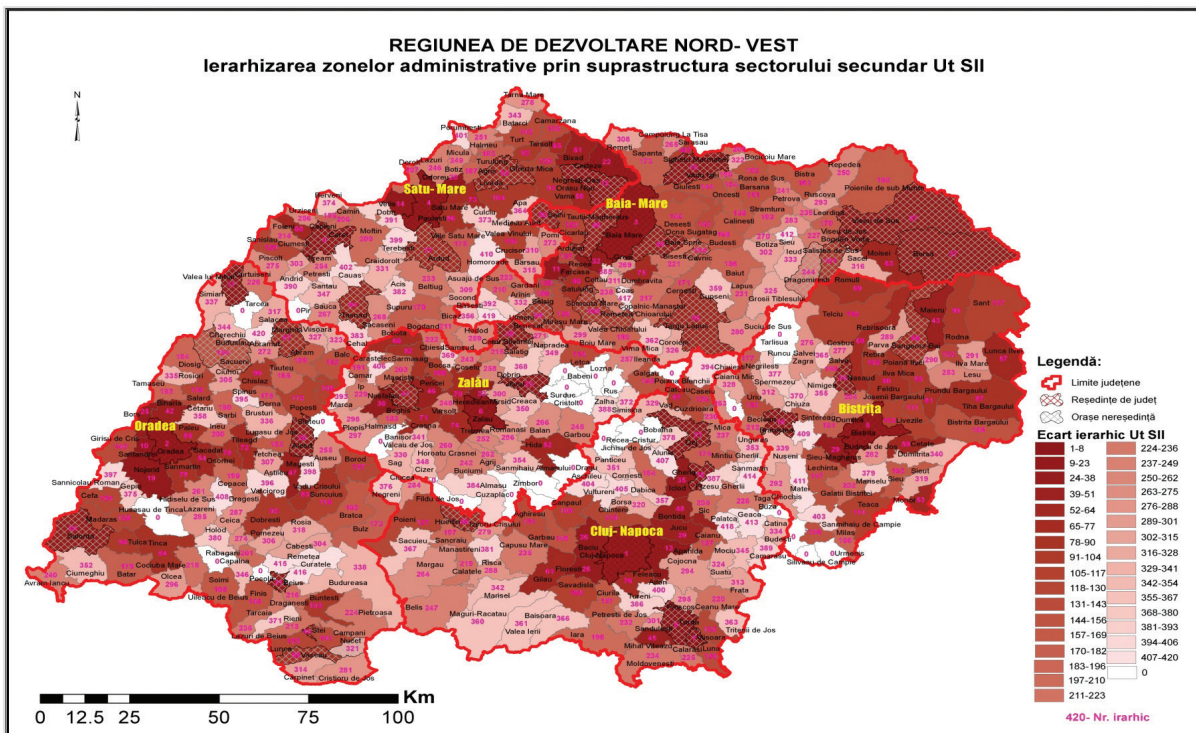

Fig. 1. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SII} , la nivelul Regiunii de Nord-Vest, anul 2008. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

⁹ Ianoș, Heller, p. 157

¹⁰ *Ibidem*, p. 157

¹¹ *Ibidem*, p. 157

¹² Constantinescu, Crocuș 2005, p. 46

Suprastructura sectorului secundar al economiei regionale, la nivelul anului 2008, se realizează în proporție de 71,11% din industrie, iar în proporție de 28,86% din construcții, cu cele mai mari valori concentrate în zonele administrative ale reședințelor de județ, iar la nivelul PIB-ului regional, contribuie cu 33,4%, în 2008, la edificarea lui.

Interpretarea gradului de dezvoltare, prin intermediul diferenței ierarhice a valorii suprastructurii din sectorul secundar, în vederea stabilirii diferențelor amintite, va ține cont de valorile primelor și ultimelor 4–5 unități administrative

Ierarhia orașelor, reședință județene, în funcție de valoarea Ut_{SI} , plasează pe prima poziție orașul Cluj-Napoca cu o valoare de 2,4 ori mai mare față de valoarea units-ului total, aferent sectorului secundar, înregistrat de reședința județului Bihor, Oradea, de pe locul 2, și cu 7,21 de ori mai mare, decât cel realizat de municipiul Zalău, de pe poziția ierarhică 6, fiind reședința județului Sălaj.

Aspectul de diferență (A_{dif}) al municipiului Cluj-Napoca cu 58,39% mai mare față de suprastructura realizată de Oradea, cu 68,44% față de Baia Mare (locul 3), cu 69,08% față de Satu Mare (locul 4), cu 69,09% față de Bistrița (locul 5) și cu 86,15% față de Zalău (locul 6), înregistrat în 2008, este generat de cele 3 125 de firme active în sectorul secundar al economiei, număr de firme care, raportat la totalul de firme din acest sector însumat la nivelul orașelor reședință, reprezintă 39,40% (Tab. 1), și 21,84% din cele active la nivel regional (Tab. 2).

TABEL 1. Ponderea valorilor U și Ut ale reședințelor județene în suprastructura însumată a reședințelor județene. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6

NNr. Crt.	Județ	Reședință de județ	Valorile U și Ut ale reședințelor de județ aferent sectorului secundar									
			Nr. firme		Nr. angajați		Cifra de afaceri		Profit		Ut_{SI}	
			NNr.	%%	Nr.	%%	(RON)	%%	(RON)	%%	Units	%%
11	CCJ	Cluj-Napoca	33125	339,4	448307	332,9	8161579330	339,96	522362432	443,91	8683993194	440,18
22	BBH	Oradea	11783	222,48	227651	118,87	3440331833	116,84	173595707	114,59	3613956974	116,72
33	MBM	Baia Mare	11118	114,09	225100	117,13	2591488525	112,68	149985632	112,61	2741500375	112,68
44	SSM	Satu Mare	8840	110,59	223207	115,84	2602655360	112,74	82724248	66,95	2685403655	112,42
55	BBN	Bistrița	6646	88,14	117087	111,16	2564940000	112,55	119577512	110,05	2684535245	112,42
66	SSJ	Zalău	4418	55,27	55137	33,5	1061903502	55,19	141104787	111,86	1203013844	55,56
Total realizat de orașele reședință			77930	1100	1146489	1100	20422898550	1100	1189350318	1100	21612403287	1100

Valorile ponderate ale elementelor componente ale suprastructurii, în zonele administrative, constituite, la nivelul reședințelor de județ prezentate în cele două tabele (Tab. 1., Tab.2) păstrează ordinea ierarhică, în ceea ce privește numărul și ponderea firmelor, dar și oferta locurilor de muncă, din sectorul secundar.

TABEL 2. Ponderea valorilor U și Ut ale reședințelor județene, față de totalul regional al suprastructurii. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

NNr. crt.	Județ	Reședință de județ	Valorile U și Ut ale reședințelor de județ aferent sectorului secundar									
			Nr. firme		Nr. angajați		Cifra de afaceri		Profit		Ut_{SI}	
			NNr.	%%	NNr.	%%	(RON)	%%	(RON)	%%	Units	%%
11	CCJ	Cluj-Napoca	33125	221,84	448307	220,05	8161579330	225,91	522362432	227,84	8683993194	226,02
22	BBH	Oradea	11783	112,46	227651	111,47	3440331833	110,92	173595707	99,25	3613956974	110,82
33	MMM	Baia Mare	11118	77,81	225100	110,41	2591488525	88,22	149985632	77,99	2741500375	88,21
44	SSM	Satu Mare	8840	55,87	223207	99,63	2602655360	88,26	82724248	44,4	2685403655	88,04
55	BBN	Bistrița	6646	44,51	117087	77,09	2564940000	88,14	119577512	66,37	2684535245	88,04
66	SSJ	Zalău	4418	22,92	55137	22,13	1061903502	33,37	141104787	77,52	1203013844	33,6
Total regional			114308	1100	2240903	1100	31497771342	1100	1876093552	1100	33373418779	1100

Schimbările se realizează la nivelul profitabilității, constatându-se menținerea primelor două locuri ierarhice ale orașelor Cluj-Napoca și Oradea, inclusiv și la nivelul valorilor cifrei de afaceri, înregistrate în 2008. Între pozițiile ierarhice ale orașelor Baia Mare, Satu Mare, Bistrița și Zalău se înregistrează schimbări valorice ale unităților (U), constatându-se diferențe valorice ale cifrei de afaceri dintre Satu Mare și Baia Mare de 11 166 835 RON, fiind de 1,004 ori mai mare, Zalăul prezintă diferențe în ceea ce privește profitul însumat, fiind de 1,7 ori mai mare față de profitul sectorului secundar înregistrat de Satu Mare, iar față de cel al orașului Bistrița de 1,18 ori.

În topul primelor zece clasate zone administrative al acestui sector, din cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, județul Cluj este reprezentat de Cluj-Napoca (locul 1), Câmpia Turzii (locul 7) și Turda (locul 8), fiind urmat de județul Satu Mare, reprezentat prin reședința de județ, clasat pe locul 4 și de orașul Carei, fiind poziționat pe locul 9.

Prima comună inserată în șirul ierarhic al urbanului și totodată, în clasamentul primelor zece orașe și comune, este zona administrativă Sântandrei, componentă a județului Bihor, față de care valoarea suprastructurii înregistrată de Cluj-Napoca este cu 14,8 ori mai mare, iar cel al centrului polarizator județean Oradea cu 6,15 ori mai mare, la rândul său, valoarea suprastructurii comunei diferă față de cel înregistrat de urbanul ultim clasat, Nucet, fiind clasat pe locul ierarhic 321, cu 99, 88%.

Zona administrativă, ultima clasată în șirul ierarhic al Z-urilor, este comuna Buduslău din județul Bihor, prezentând valoarea 1 al suprastructurii.

Din cele 445 de unități administrative ale regiunii, 420 înregistrează valori constitutive ale suprastructurii Ut_{SII} , iar diferența de 25 de zone administrative sunt lipsite de activități economice înregistrate în domeniul industriei și al construcțiilor, cele mai multe, în număr de 11, fiind localizate pe teritoriul județului Sălaj, incluzând comunele Cristolț, Surduc, Băbeni, Lozna, Rus, fiind polarizate de orașul Jibou, alături de care se menționează și comunele Poiana Blenchii, Dragu, Cuzăplac etc.

2.1.1. Județul Cluj, analiza sectorului secundar

Din cele 81 de unități administrativ-teritoriale ale județului Cluj (Fig. 2), Anexa 2 din teză), 78 înregistrează elementele prin care se realizează suprastructura Ut_{SII} , iar diferența constituită din trei comune Buza, Bobâlna și Recea Cristur nu conțin indicatorii luați în considerare, reprezentarea cartografică din figura 28 relevând localizarea periferică a acestora.

Principalul centru de polarizare este reședința de județ, municipiul Cluj-Napoca (locul 1), în dependența căreia se formează trei axe ale dezvoltării, fidele orientării căilor de comunicație, rutiere și feroviare. Concentrarea cea mai extinsă cuprinde zona metropolitană a Clujului, formată dintr-un municipiu și 17 comune¹³, realizând un total valoric al cifrei de afaceri de peste 9 miliarde RON, raportat la totalul județean reprezintă 80,24%, iar în ceea ce privește profitul un total de peste 569 de milioane RON în sectorul secundar al economiei, reprezentând 80,77% din profitului sectorului la nivel de județ, oferind un loc de muncă pentru 52 908 salariați, dintre care 42,85% activează în diferitele ramuri ale industriei, iar 57,14% în construcții, majoritatea firmelor, în proporție de 87,92% din cele 3554 de firme ale zonei metropolitane, având sediul social înregistrat în municipiul Cluj-Napoca. Dintre cele 17 comune care definesc aria metropolitană a Clujului în top 10 al ierarhiei suprastructurii la nivelul județului se clasează comunele: Apahida (locul 4), Florești (locul 7), Baci (locul 9) și Jucu (locul 10).

La nivelul județului Cluj, se intersectează drumurile europene E81, E60 și E576, cel din urmă realizând legătura între zona centrală a județului și partea nordică, cuprinzând zonele administrative Iclod (locul 8), Gherla (locul 5), Dej (locul 6), Cășeu (locul 24), Cățcău (locul 16); spre nord-vest drumul european E61 conectează unitățile teritorial-administrative Poieni (locul 20) și Huedin (locul 13); iar E81 pe tronsonul de suprapunere cu E60, realizează legătura între cele mai puternic dezvoltate zone administrative la

¹³ ***Zona metropolitană urbană și strategii de dezvoltare a zonei metropolitane Cluj-Napoca, Asociația de dezvoltare intercomunitară zona metropolitană Cluj, URL: <http://www.cjcluj.ro/zona-metropolitana-urbana>

nivel intrajudețean, reședința de județ și orașele Câmpia Turzii (locul 2)-Turda (locul 3), care angrenează comunele Mihai Viteazu (locul 11), Vișoara (locul 21) și Luna (locul 23), definind al doilea pol de dezvoltare la nivelul județului, cel sudic.

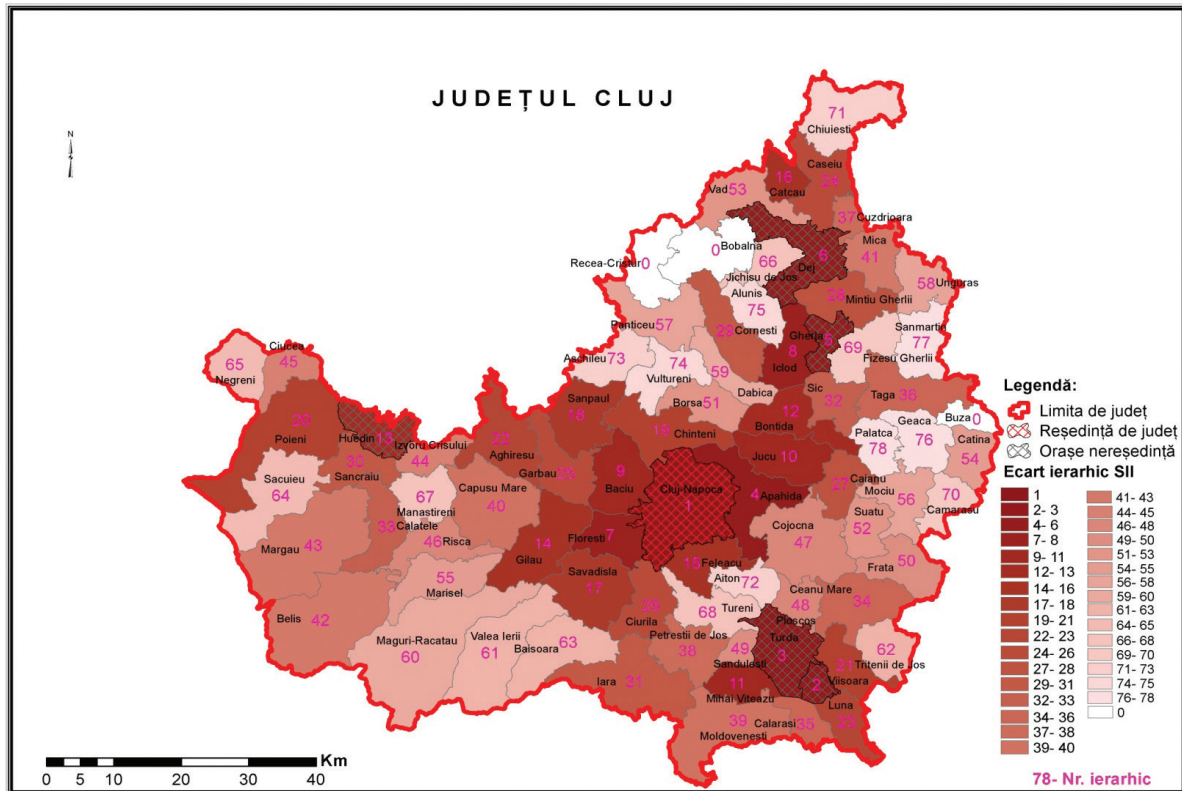

Fig. 2. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SII} la nivelul județului Cluj.
Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6

Municipiul Cluj-Napoca deține 72,38% din valoarea suprastructurii realizate la nivel de județ și 90,17% din cel realizat la nivelul zonei metropolitane, explicat prin faptul că este orașul cu cea mai veche tradiție culturală și economică.

Aspectul de diferență dintre suprastructura înregistrată de orașele Cluj-Napoca și Hușid (locul 13), orașul ultim clasat în șirul ierarhic al județului, este de 99,51%, Clujul prezentând o valoare cu 201,5 ori mai mare față de cel al Hușidului.

Devansând în șirul ierarhic al suprastructurii orașele Gherla și Dej, comuna Apahida (locul 4) prezintă o diferență cu 90,61% mai mare față de valoarea suprastructurii realizată de orașul Hușid și cu 94,71% mai mică față de valoarea suprastructurii Clujului, fiind amplasată pe direcția principală de dezvoltare a acesteia înspre est, alături de comuna Florești (locul 7), localizată pe direcția opusă a dezvoltării spre vest, aspectul de diferență înregistrat între cele două comune fiind de 65,88%.

2.1.2. Județul Bihor, analiza sectorului secundar

Prin cele 101 unități administrativ teritoriale, județul Bihor este pe locul doi în ceea ce privește contribuția la realizarea PIB-ului regional, coordonatele dezvoltării economice fiind trasate prin oportunitățile care se datorează și punctelor de trecere a frontierei, realizându-se parteneriate transfrontaliere în vederea dezvoltării economice și sociale.

Cele mai mari valori ale elementelor necesare realizării suprastructurii Ut_{SII} și al șirului ierarhic al zonelor administrativ sunt înregistrate de municipiul reședință de județ Oradea, localizat pe cursul Crișului Repede la 13 kilometri de graniță, fiind totodată un important nod de comunicații și al doilea oraș universitar al regiunii după Cluj.

Realizând ierarhia zonelor administrative Z, pe baza datelor prelucrate în tabelul din anexa 3, se obține o clasificare dată prin valorile diferite ale suprastructurii, enumerând cele care se poziționează pe primele zece locuri, după cum urmează: Oradea (locul 1), Sântandrei (locul 2), Valea lui Mihai (locul 3), Nojorid (locul 4), Salonta (locul 5), Borș (locul 6), Aleșd (locul 7), Beiuș (locul 8), Biharia (locul 9) și Ștei (locul 10). Pe ultimele zece locuri ale clasamentului sunt poziționate următoarele comune: Lazuri de Beiuș (locul 87), Gepiu (locul 88), Holod (locul 89), Spinuș (locul 90), Vârciorog (locul 91), Sânnicolau Român (locul 92), Măgești (locul 93), Drăgești (locul 94), Remetea (locul 95), și Buduslău ocupând ultima poziție al șirului ierarhic, fiind pe poziția 96. Iar comunele Căpâlna, Husăsău de Tinca, Pocola, Șinteu și Tarcea nu înregistrează valori ale elementelor necesare realizării suprastructurii din sectorul secundar al economiei, nefiind introduse astfel în șirul ierarhic al unităților administrative.

În conformitate cu datele redate tabelar în anexa 3, din teză, se poate constata o diferență de 99,99%, între unitățile administrative Oradea și Buduslău.

Orașul Nucet fiind pe poziția ierarhică 75, conform ierarhiei este depășit de 65 de zone administrative rurale, prima comună care se inserează în șirul ierarhic al urbanului este Sântandrei, depășind valoarea ierarhică a suprastructurii Nucet cu 99,88%.

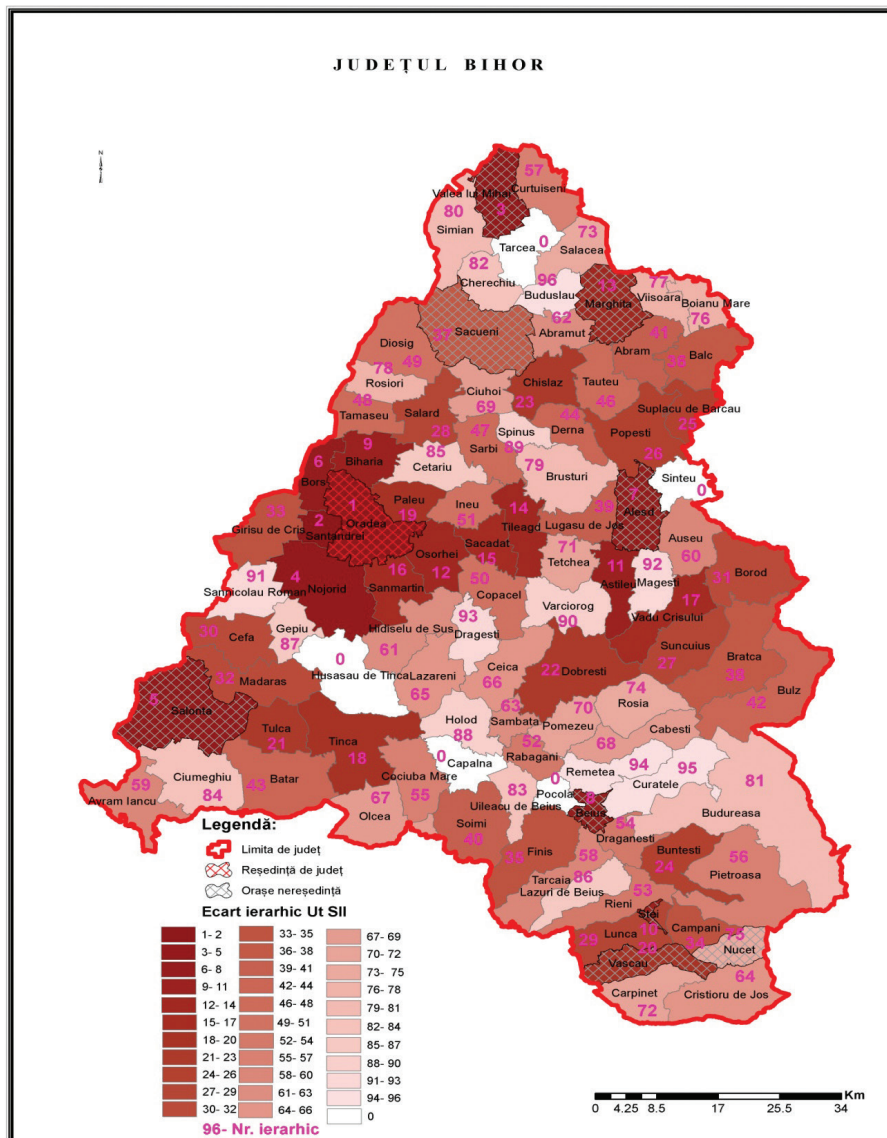

Fig. 3. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Bihor, 2008.

Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

Zona administrativă Nucet contribuie la realizarea suprastructurii sectorului secundar al economiei cu 10 firme, dintre care 2 activează în industria alimentară, iar celălalte 8 își desfășoară activitatea în domeniul construcțiilor, oferind un total de 29 de locuri de muncă, înregistrând un profit de 50781 RON, pe fondul unei cifre de afaceri în valoare de 3281952 RON.

Pe hartă (Fig. 3), se evidențiază concentrația metropolitană Oradea¹⁴, ca fiind principalul pol al creșterii economice din județul Bihor, format din orașul propriu-zis și 11 comune după cum urmează: Biharia (locul 9), Cetariu (locul 86), Paleu (locul 19), Ineu (locul 51), Oșorhei (locul 12), Sânmartin (locul 16), Nojorid (locul 4), Girișu de Criș (locul 33), Sântandrei (locul 2), Borș (locul 6), Toboliu (locul 45). Zona metropolitană Oradea oferă un total de 31 785 de locuri de muncă ceea ce reprezintă 62, 23% din totalul locurilor de muncă din industrie și construcții la nivelul județului, în cadrul a 2 045 de firme, care înregistrează un profit total de peste 2 miliarde de RON, realizat pe baza unei cifre de afaceri însumate de peste 45 de miliarde de RON, iar valoarea suprastructurii reprezintă 46,92% din totalul înregistrat de județul Bihor.

Ariile din imediata vecinătate a zonei metropolitane, pe o rază de 25–30 de kilometri, prezintă valori scăzute ale suprastructurii Ut_{SII} , relevat de locul deținut de fiecare unitate administrativ-teritorială în șirul ierarhic, concentrând acele comune care ocupă locuri ierarhice inferioare poziției ocupate de Girișu de Criș (locul 33), fiind sub influența centrului care acaparează potențialul de dezvoltare și inițiativa în acest sector, înființând zonele periferice ale dezvoltării, fiind urmat de alte zone de dezvoltare, prezentând o alternanță concentrică.

2.1.3. Județul Satu Mare, analiza sectorului secundar

Structurile județului Satu Mare, în ceea ce privește ierarhia valorică a unităților teritorial-administrative, în funcție de Ut_{SII} , sunt evidențiate în anexa 4, a tezei, și redată cartografic (Fig 4.), înregistrând 64 de unități administrative. Aspectul diferenței dintre reședința de județ, Satu Mare (locul 1), și valoarea comunei Homoroade (locul 63), este de 99,9%.

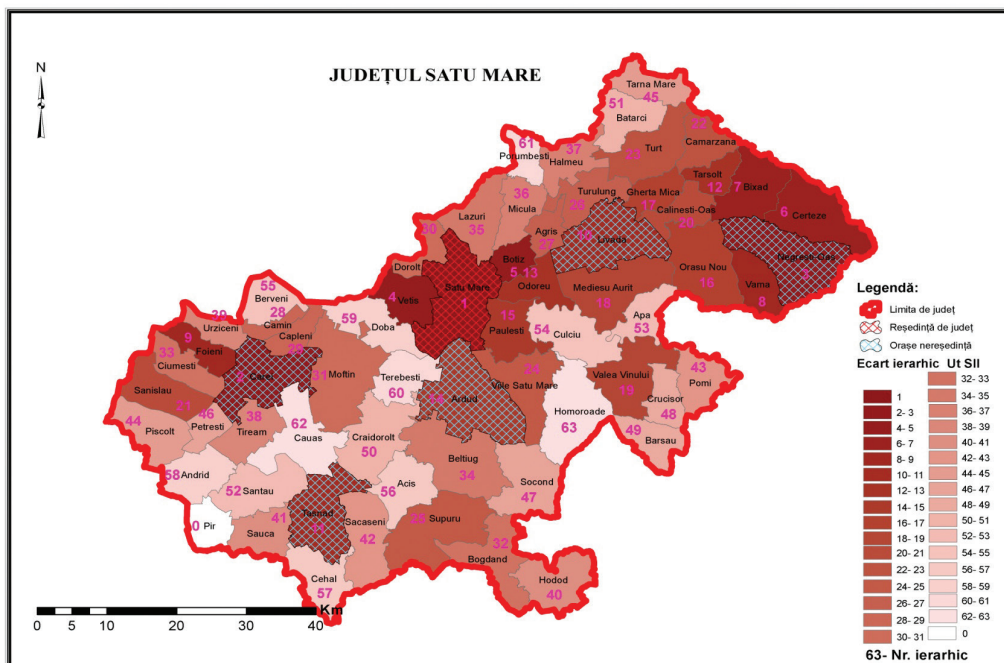

Fig. 4. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SII} la nivelul județului Satu-Mare, 2008. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

¹⁴ *** Zona metropolitană Oradea, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Oradea, URL: <http://www.zmo.ro/ro/>

În rândul primelor zece clasate zone teritorial-administrative se încadrează orașele: Carei (locul 2), Negrești-Oaș (locul 3) și Livada (locul 10), între care se inserează comunele Vetiiș (locul 4), Botiz (locul 5), Certeze (locul 6), Bixad (locul 7), Vama (locul 8) și în final comuna Foiieni (locul 9).

Aspectul de diferență înregistrat între Satu Mare și prima comună al șirului ierarhic Ut_{SII} , este de 82,92%, identificat prin comuna Vetiiș, fiind de 5,85 de ori mai mic în privința valorică a suprastructurii, în comparație cu cel al reședinței de județ. În schimb, diferența suprastructurii comunei Vetiiș, față de orașul ultim clasat, Arduș, este de 95,14%, fiind de 20,58 de ori mai mare.

Prin utilizarea metodei GIS în cadrul redării cartografice (Fig. 4) a diferențelor ierarhice, se constată cele mai extinse concentrări ierarhice Ut_{SII} în spațiul central-nordic și nord-estic al județului, cuprinzând două nucleele principale ale dezvoltării, reprezentate prin intermediul orașelor Satu Mare și Negrești-Oaș, în jurul cărora s-au format zone cu valori economice consistente, cuprinzând zonele administrative urbane, Arduș (locul 14) și Livada, alături de 22 de comune, majoritar cele localizate printre primele 24 de locuri ale ierarhiei. O altă concentrare se regăsește în partea vestică a județului, constituită din 10 comune, grupate în jurul orașului Carei.

Tășnadul polarizează într-o mică măsură partea sudică a județului, oferind 694 de locuri de muncă, asigurate prin intermediul a 27 de firme active în sectorul secundar.

2.1.4. Județul Maramureș, analiza sectorului secundar

Reședința județului Maramureș, Baia Mare, la fel ca și în cazul județelor anterioare, se clasează pe primul loc al ierarhiei Ut_{SII} , iar ultimul clasat al ierarhiei este comuna Oarța de Jos (locul 76), cu o firmă și un angajat.

Din clasamentul primelor 10 zone administrative, din cadrul celor 76 existente la nivelul județului, pe lângă reședința de județ, se enumeră: Budești (locul 2), Sighetu Marmăției (locul 3), Vișeu de Sus (locul 4), Recea (locul 5), Borșa (locul 6), Tăuții Magherăuș (locul 7), Baia Sprie (locul 8), Seini (locul 9), Târgu Lăpuș (locul 10).

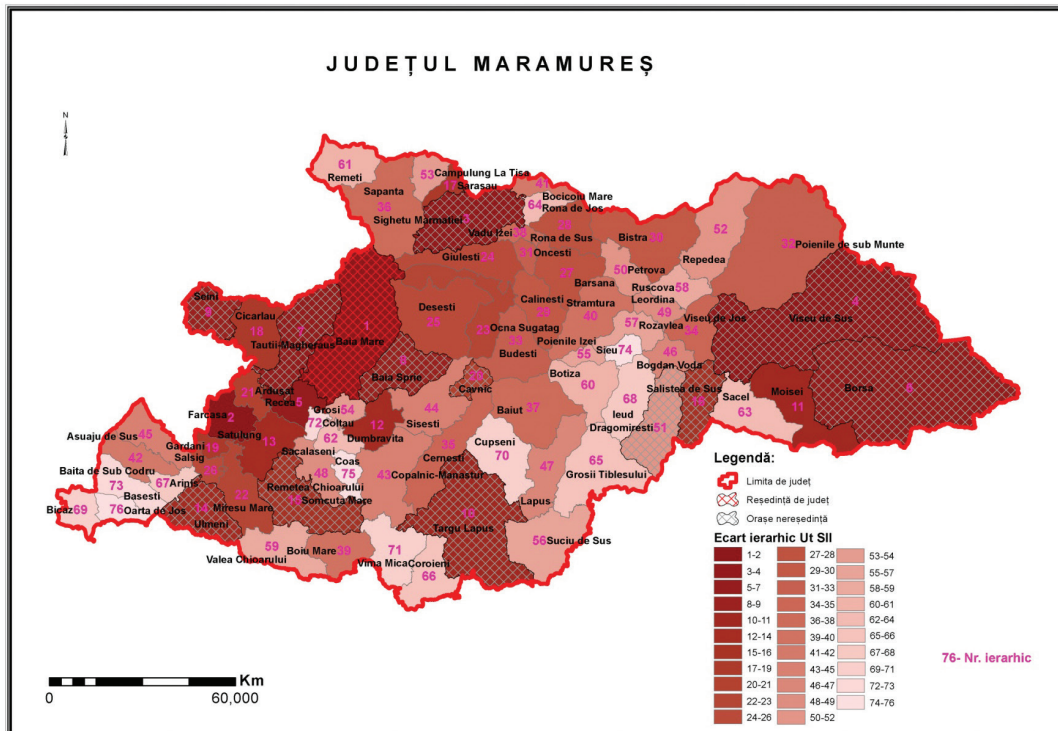

Fig. 5. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SII} la nivelul județului Maramureș, 2008. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

Pe ultimele 10 locuri ale ierarhiei Z, se clasează următoarele comune: Ariniș (locul 67), Ieud (locul 68), Bicaz (locul 69), Cupșeni (locul 70), Vima Mică (locul 71), Colțâu (locul 72), Băsești (locul 73), Șieu (locul 74), Coaș (locul 75), la finalul clasamentului fiind Oarța de Jos.

Zona administrativă urbană, Dragomirești (locul 51) este depășită în clasament de 38 de comune, dintre care zona administrativă Fărcașa este cel mai avansat ierarhic, ocupând locul 2, aspectul diferenței înregistrat între valoarea suprastructurii celor două unități administrative, relevă faptul că diferența dintre cele două este de 99,69%, generată prin cele 20 de firme, care oferă 1862 de locuri de muncă, realizând un profit de 102 023 RON și o cifră de afaceri de 529 218 812 RON.

Aspectul diferenței înregistrat în sectorul secundar de orașul Baia Mare față de comuna Fărcașa, este de 80,69%, diferență dată de cele 1 118 firme, care angrenează, în activitățile desfășurate, 25 100 de angajați, dintre care 18 464 de angajați în industrie încadrați la 530 de firme, iar diferența, de 6 636 de salariați în construcții, asigură funcționarea a 588 de firme din domeniu.

Comuna Fărcașa, localizată la sud-vest de municipiul Baia Mare, la circa 23 de km distanță, este una dintre cele mai dezvoltate comune din Maramureș, la baza căreia se află „afacerea cu întrerupătoare, contactoare și separatori din comuna Fărcașa, s-a dezvoltat de la an la an, începând cu 2001. În respectivul an, s-au pus bazele fabricii Moller Electro-Producție din Sârbi... de la 15 angajați în 2002, firma din Sârbi a ajuns să numere nu mai puțin de 1 500 de salariați, în zilele noastre”¹⁵.

Prin analiza hărții din figura 5, se evidențiază faptul că, la nivelul județului Maramureș, există două grupări principale ale dezvoltării economice, aferente sectorului doi de activitate, dominat de zone administrative beneficiare ale statutului de zonă defavorizată, localizate la extremitățile județului, astfel în vest polul de creștere gravitează în jurul orașului Baia Mare, cuprinzând fâșia unităților administrative încadrate în patrulaterul format cu orașele Tăuții-Măgherauș (locul 7), Baia Sprie (locul 8), Seini (locul 9), Ulmeni (locul 14), Șomcuta Mare (locul 15) și comunele Fărcașa (locul 2), Recea (locul 5), Dumbrăvița (locul 12), Satulung (locul 13), Cicârlău (locul 18), Gârdani (locul 19); în est fiind localizată gruparea centrată în jurul orașelor Vișeu de Sus (locul 4) și Borșa (locul 6), cuprinzând comunele Moisei, (locul 11), Dumbrăvița (locul 12) și orașul Săliștea de Sus (locul 16).

În nord, dezvoltarea se realizează prin intermediul unităților economice cu sediul social înregistrat în orașul Sighetu Marmăției, fiind pe locul trei ierarhic, în funcție de valoarea suprastructurii (Ut_{SI}), evidențiându-se prin 5 260 de salariați încadrați la 223 de firme aferente ramurilor economice încadrate sectorului secundar, din care 2 firme activează în industria extractivă, oferind un loc de muncă pentru 434 de angajați, 130 de firme asigură un salariu din activități prestate în industria prelucrătoare, pentru 4 619 persoane, iar diferența de 630 de salariați activează în cadrul a 91 de firme din construcții. Cumulat cele 223 de firme rulează cu o cifră de afaceri de peste 358,6 milioane de RON, realizând un profit de peste 19,6 milioane de RON.

Sighetu Marmăției reprezintă centrul de polarizare economică și culturală, derivată și din statutul de fostă reședință al județului Maramureș, pentru comunele de pe valea Cosăului și a Marei, respectiv de pe valea Izei până la Bârsana, și, mai apoi, a celor de pe valea Tisei, după cum urmează în ordinea ierarhică a suprastructurii: Sărăsău (locul 17), Ocna Șugatag (locul 23), Desești (locul 26), Bârsana (locul 28), Rona de Sus (locul 29) etc.

În sud, se distinge orașul Târgu Lăpuș, centrul economic al Depresiunii Lăpușului, prin valoarea ierarhică a suprastructurii se situează pe locul zece, societățile comerciale cu domenii de activitate specifice sectorului secundar însumează 38 de firme, oferind 743 de locuri de muncă, realizând per total un profit mai mare de 3,9 milioane de RON pe baza unei cifre de afaceri de peste 39,5 milioane de RON.

2.1.5. Județul Bistrița-Năsăud, analiza sectorului secundar

Societățile comerciale aferente sectorului secundar al economiei, înregistrate cu sediul pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale ale județului Bistrița-Năsăud, sunt în număr de 1 370, asigurând la

¹⁵ Donca 2009, apărut în ziarul *Glazul Maramureșului*

nivelul anului 2008, per total, 24 327 de locuri de muncă, din care 143 în industria extractivă, 19 385 în industria prelucrătoare, iar diferența de 4 799 în construcții. Din cadrul celor 62 de unități administrative, 57 prezintă elementele necesare realizării suprastructurii Ut_{SIP} , valori care nu se înregistrează în cazul a 5 comune precum: Budești, Petru Rareș, Silivașu de Câmpie, Târlișua și Urmeniș, așa cum se evidențiază în tabelul din Anexa 6, a tezei, cumulat cu reprezentarea cartografică (Fig.6). De menționat este faptul că din cele 5 unități, care nu prezintă elementele necesare realizării suprastructurii, comunele Silivașu de Câmpie și Târlișua nu prezintă forme juridice aferente activităților specifice nici în activitățile aferente sectorului primar.

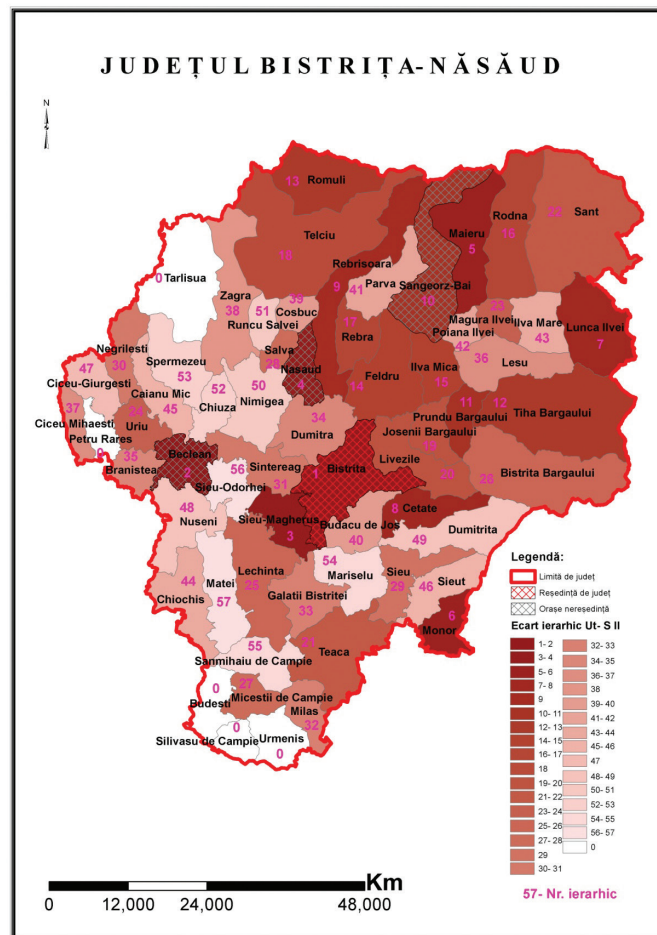

Fig. 6. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Bistrița-Năsăud, 2008. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

În cadrul județului Bistrița-Năsăud, cele patru zone administrative încadrate urbanului se clasează în topul primelor zece perimetre administrative ale șirului ierarhic realizat pe baza ordonării valorilor suprastructurii Ut_{SIP} , în fruntea ierarhiei fiind municipiul Bistrița, urmat de Beclean (locul 2), Năsăud (locul 4) și de orașul Sângerz-Băi (locul 10). Inerate acestora se regăsesc comunele Șieu-Măgheruș (locul 3), Maieru (locul 5), Monor (locul 6), Lunca Ilvei (locul 7), Cetate (locul 8), respectiv, unitatea administrativă, Rebrîșoara (locul 9).

Ultimele 10 locuri din șirul ierarhic, descendent, al unităților administrative aferente județului Bistrița-Năsăud, revin comunelor: Nușeni (locul 48), Dumitrița (locul 49), Nimigea (locul 50), Runcu Salvei (locul 51), Chiuza (locul 52), Spermezeu (locul 53), Mărișelu (locul 54), Sânmihaiu de Câmpie (locul 55), Șieu-Odorhei (locul 56), Matei (locul 57), prezentând suprastructuri cu valori mai mici de 500 de mii de units (Ut), realizat prin intermediul celor 19 firme care își desfășoară activitatea în industrie și construcții, 89%, dintre acestea fac parte din categoria microintreprinderilor (mai puțin de 10 angajați),

își desfășoară activitatea, per total, pe baza unei cifre de afaceri de 1 794 741 de RON, iar valoarea totală a profitului realizat este de 247 823 RON prin contribuția firmelor înregistrate în comunele din zona montană, Nimigea și Spermezeu, 74,94% din profit, cu activități în industria extractivă (1 firmă la Nimigea) și în construcții (6 firme din 7); iar diferența de 25,05% în comunele din Câmpia Transilvaniei, din activități desfășurate în industria prelucrătoare (3 firme) și în construcții (3 firme).

Aspectul de diferență, înregistrat de municipiul Bistrița față de Beclean, este de 85,8%, valoarea suprastructurii Ut_{SIP} , fiind mai mare de 7,04 ori decât cel realizat de orașul Beclean, inegalitate generată prin cele 646 de firme active, care asigură 17 087 locuri de muncă și însumează un profit total de peste 119,5 milioane de RON, versus cele 71 de firme (în Beclean), care asigură 1617 locuri de muncă și realizează un profit de peste 10,8 milioane RON.

Diferența între valoarea suprastructurii Ut_{SIP} , realizată de prima comună inserată în șirul ierarhic, Șieu-Măgheruș, și orașul ultim clasat, Sângeorz-Băi, este de 74,87%, cu 3,98 de ori mai mare față de valoarea înregistrată de urbanul analizat. La baza aspectelor de diferență, așa cum reiese din tabelul Anexei 6, din teză, astfel dacă la capitolul firme și număr de angajați Sângeorz-Băi devansează comuna Șieu-Măgheruș, prin cele 74 de firme și cei 487 de angajați în 2008, față de cele 18 societăți comerciale, care angrenează în activitățile desfășurate 353 de salariați înregistrați la nivelul firmelor cu sediul social la nivelul celor două zone administrative. În ceea ce privește însă volumul vânzărilor și câștigul de care beneficiază la un loc firmele din sectorul secundar al economiei, aferent celor două zone administrative, se constată faptul că cifra de afaceri realizată la nivelul comunei Șieu Măgheruș, 117 221 648 RON, este de 4 ori mai mare decât cel realizat la nivelul orașului Sângeorz – Băi, iar profitul cu 3, 11 ori mai mare fiind de 6 725 034 RON. Explicația se regăsește în funcția economică îndeplinită și localizarea fiecăruia în parte, astfel vocația și funcția turistică a orașului Sângeorz-Băi domină restul activităților economice, fiind localizate în zona montană a județului constituie punctul de plecare în traseele montane aferente munților Rodna, asociat, cu prezența izvoarelor minerale „...bicarbonatate, clorate, sodice, magneziene. Compoziția chimică le conferă o eficacitate mare în tratamentul afecțiunilor tubului digestiv”¹⁶. Pe când Șieu-Măgheruș, cu funcții economice diversificate, face parte din categoria unităților administrative care definesc zona periurbană a municipiului Bistrița, studiat în cadrul proiectului „Amenajarea teritoriilor periurbane. Studiu de caz: zona periurbană Bistrița”¹⁷, alături de comunele Budacu de Jos, Dumitra, Livezile, constituind principala axă de extindere economică, pe direcția sud-vest a reședinței de județ, în lungul drumului european E58 și totodată opțiunea pentru localizarea firmelor din sectorul secundar.

Orașul Bistrița și zona periurbană adiacentă, din punct de vedere al activităților economice specifice sectorului secundar, sunt definite de cele 696 de firme din domeniu cu un total de 17 691 de salariați, 2,69 miliarde RON cifra de afaceri și un profit de 127,3 milioane RON, aspectul de diferență față de valoarea suprastructurii la nivel de județ fiind cu 25,58 % mai mic, respectiv de 1,34 de ori, ceea ce relevă maxima concentrare a pieței.

Modelarea cartografică, din figura 6, evidențiază o concentrare ierarhică a valorilor Ut_{SII} în centrul și nord, nord-estul județului prezentând trei digitații cu desprindere din nucleul de polarizare județean Bistrița și zona periurbană, după cum urmează:

– primul fiind cu axa orientată pe direcția nord – sud suprapus în ordine ierarhică orașului Năsăud (locul 4) și unităților administrative Rebrisoara (locul 9), Romuli (locul 13), Rebra (locul 17), Telciu (locul 18); această axă cu 5 unități administrative însumează 310 firme cu 3 311 angajați, o cifră de afaceri de peste 407,6 milioane RON și un profit de peste 46, 17 milioane RON. Aspectul de diferență a axei față de Ut_{SII} județean este de 88,03%.

¹⁶ ***Sângeorz-Băi, obiective turistice, Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, Primăria Sângeorz-Băi, URL: <http://www.portalbn.ro/primarii/singeorz-bai/Pagini/ObiectivTuristic.aspx>

¹⁷ Cocean coordonator 2007, p. 78

– digitația centrală, cu axa de orientare sud-vest spre nord-est, cuprinde orașul Sângeorz Băi (locul 10) și comunele Maieru (locul 5), Lunca Ilvei (locul 7), Feldru (locul 14), Ilva Mică (locul 15), Rodna (locul 16), Șanț (locul 22); în cele 7 unități administrative funcționează un total de 229 de firme cu 1 971 de angajați, o cifră de afaceri de peste 193,04 milioane RON și un profit de 7,60 milioane RON. Față de valoarea suprastructurii, la nivel de județ, aspectul de diferență este de 94,71%.

– axa cu orientare pe direcția vest-est, cu unitățile administrative Cetate (locul 8), Prundu Bârgăului (locul 11), Tiha Bârgăului (locul 12), Josenii Bârgăului (locul 19), Bistrița Bârgăului, asigură cadrul economic de funcționare pentru 81 de antreprenori oferind un loc de muncă pentru 630 de angajați, rulajul total fiind de 89,42 milioane RON, iar profitul de 4,61 milioane RON. Aspectul de diferență față de valoarea suprastructurii județene fiind de 97,52%.

Concentrarea central estică este precedată în vest de fâșia zonelor administrative de la finalul clasa-mentului, al cărui ax este orientat pe direcția nord-sud, separând între ele zonele administrative Beclean (locul 2), Șieu-Măgheruș (locul 3) și Năsăud (locul 4), patternuri teritoriale care polarizează forța de muncă și inițiativa antreprenorială. Pe aliniamentul Beclean – Șieu-Măgheruș, este localizată comuna Monor, de pe locul șase ierarhic, constituind o nouă axă a valorii ierarhice a suprastructurii, prin urmare a concentrării economice concretizată prin cifra de afaceri și profit, realizat de o singură unitate de producție activă în sectorul secundar, mai exact în industria alimentară, prelucrarea laptelui, necesarul de forță de muncă pentru producție fiind de 261 de angajați, societatea Carmo – Lact Prod S.R.L „...dis-pune de două secții, dotate cu utilaje performante, conforme cu standardele U.E. Cele două secții de procesare: pentru producția de produse proaspete (capacitate de: 40 000 l/zi) și pentru producția de brânzeturi (capacitate de 50 000 l/zi)...”¹⁸, producând și distribuind produse lactate din gama Monor. Pe pagina site-ului firmei găsim și alte informații prețioase care explică poziționarea în șirul ierarhic al valorii suprastructurii zonelor administrative, anume faptul că întregul lanț de producție și de distribuție al pro-dusului este gestionat de managerii firmei fără a apela la intermediari, dețin de asemenea „...propriile mijloace de transport (26 autofrigorifice și 13 cisterne pentru lapte) și ...parc auto care asigură service-ul acestora, astfel că, produsele ajung la destinație la timpul necesar, în condiții de siguranță, livrate la cali-tate maximă”¹⁹.

2.1.7. Județul Sălaj, analiza sectorului secundar

Aspectul de diferență înregistrat la nivelul celor 61 de zone administrative ale județului Sălaj, aferent activităților economice specifice sectorului secundar, este normat, în ceea ce privește șirul ierarhic al valorii suprastructurii de Ut_{SII} (units total sector secundar), prin valoarea înregistrată de municipiul Zalău, clasat pe locul 1 ierarhic.

Reprezentarea cartografică sectorială din figura 7 evidențiază concentrarea valorică predominantă a suprastructurii în partea central-vestică și nordică a județului. Primele 10 poziții ierarhice fiind deținute de Zalău (locul 1), Jibou (locul 2), Nușfalău (locul 3), Crișeni (locul 4), Cehu Silvaniei (locul 5), Șimleu Silvaniei (locul 6), Pericei (locul 7), Hida (locul 8), Bobota (locul 9), Hereclean (locul 10).

Ultimele 10 clasate unități administrative fiind comunele: Năpradea (locul 41), Creaca (locul 42), Sânmihaiu Almașului (locul 43), Someș-Odorhei (locul 44), Șamșud (locul 45), Șimișna (locul 46), Almașu (locul 47), Zalha (locul 48), Marca (locul 49), Carastelec (locul 50).

Aspectul de diferență înregistrat de municipiul Zalău, față de valoarea suprastructurii sectorului secundar înregistrat de orașul Jibou, este cu 7,2 ori mai mare, iar în valori procentuale prezentând o dife-rență de 86,13%, în contextul în care distanța dintre cele două așezări urbane este de 25 de kilometri, și în care zona industrială a reședinței de județ se dezvoltă spre nord, nord-est aglutinând comuna Crișeni

¹⁸ *** Prezentare firmă, Carmolact, 2013, pagina Despre noi URL:http://www.monor.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=7&Itemid=30

¹⁹ *Ibidem*

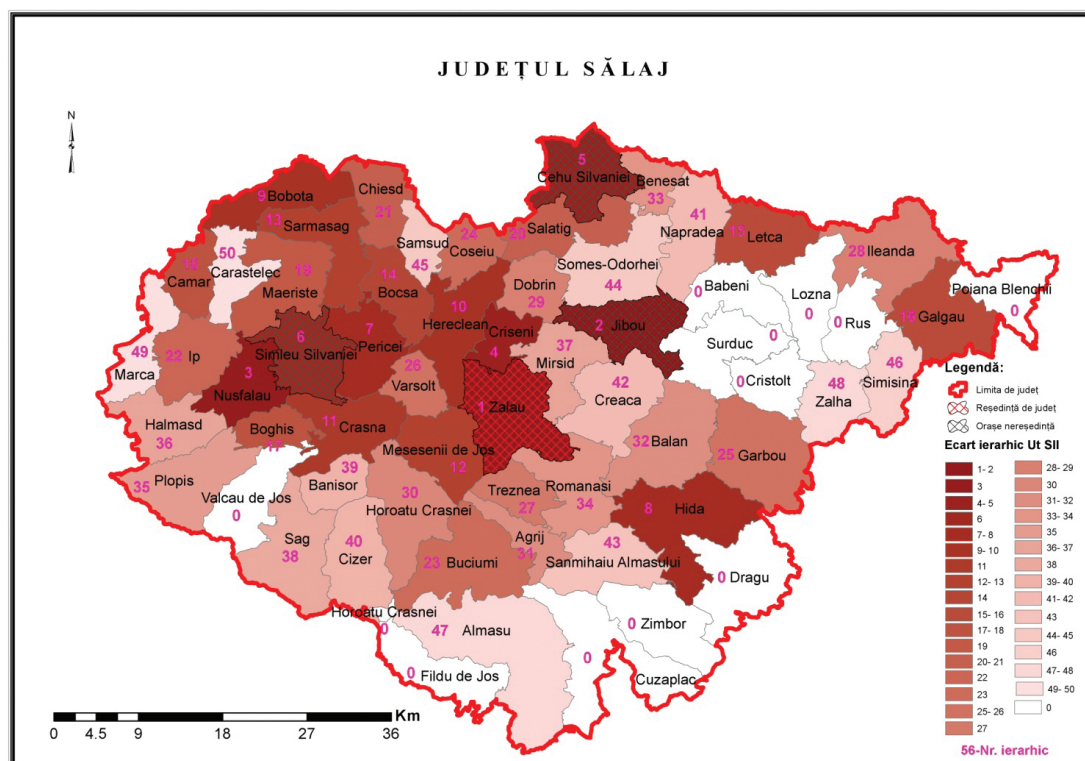

Fig. 7. Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Sălaj, 2008.

Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6

(locul 4), de pe ruta de legătură dintre cele două zone administrative. Funcția de reședință de județ a Zalăului, conferă o atractivitate mai mare pentru strategiile de management ale antreprenorilor, astfel că, prin vadul comercial și infrastructura necesară activităților din sectorul secundar, precum accesibilitatea feroviară, halele de producție uriașe, moșteniri ale activităților industriale introduse în anii '70, asociate cu politica de dezvoltare promovată de autoritățile locale, oferă un mediu economic prielnic pentru 418 investitori, angajând în câmpul muncii 5 137 de persoane, realizând un profit total de 141 104 787 RON. Brandurile cu rezonanță ale reședinței de județ fiind Michelin, producător de anvelope și Tenaris Silcotub, „producător... de țevi din oțel fără sudură de diametre mici, utilizate în diverse aplicații din industria mecanică, auto-moto, a petrolului și a gazelor naturale, industria chimică și petrochimică, industria energetică”²⁰. Orașul Jibou, nod de cale ferată, situat la nord, nord-est față de reședința de județ, înregistrează un total de 48 de firme, aferente sectorului secundar, cu sediul social pe raza zonei administrative, asigurând un loc de muncă pentru 1 350 de angajați, în contextul în care orașelul are 11 257 de locuitori, ceea ce sugerează funcția polarizatoare exercitată asupra comunelor din depresiunea Guruslău și cel al Agrijului, beneficiând totodată de statutul de zonă minieră defavorizată stipulată prin H.G. nr. 201/1999²¹, alături de comunele Hida, Surduc, și Bălan. Așa se explică lipsa inițiativei antreprenoriale sectoriale în comunele Surduc, Cristolț, Băbeni, Lozna, Rus, motiv pentru care nu au fost incluse în șirul ierarhic al valorilor înregistrate prin suprastructură. Alte centre polarizatoare ale depresiunii Almaș-Agrij și al depresiunii Guruslău sunt comunele: Hida (locul 8), Letca (locul 15), Gălgău (locul 16).

Al patrulea oraș ca mărime, Cehu Silvaniei (locul 5) cu 8 010 locuitori, totodată și cel mai izolat, localizat la 32 de kilometri față de Zalău și la 28 de kilometri de Jibou, spre nord, la granița cu județul Maramureș, pe valea Sălajului, prezintă o veche tradiție în ceea ce privește industria textilă și a mobilei

²⁰ *** Tenaris Silcotub, Produse&servicii, URL: <http://www.tenaris.com/romania/ro/default.aspx>

²¹ *** Hotărârea Guvernului României, nr. 201/1999 privind declararea zonei miniere Hida-Surduc-Jibou-Bălan, județul Sălaj, ca zonă defavorizată, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 134, din 01.04.1999, URL: <http://lege5.ro/Gratuit/giztimzq/hotararea-nr-201-1999-privind-declararea-zonei-miniire-hida-surduc-jibou-balan-judetul-salaj-ca-zona-defavorizata>

întregit de activitățile din domeniul construcțiilor, asigură prin intermediul celor 44 de societăți comerciale din sectorul analizat 1 125 de locuri de muncă, generator al unei cifre de afaceri de 65,1 milioane RON, respectiv al unui profit de 17,83 milioane RON, prezentând o diferență a valorii suprastructurii față de Zalău cu 93,10%, fiind mai mic de 14,49 de ori.

Cea mai mare concentrare ierarhică a valorii suprastructurii se înregistrează în depresiunea Șimleului, pliat văilor Crasna și Barcău, încadrat între apofizele terminale ale Munților Apuseni și defileele de la Cehei și Marca, prin unitățile administrative Nușfalău (locul 3), Șimleu (locul 7), Pericei (locul 7), Meseșenii de Jos (locul 12), Boghiș (locul 17), Camăr (locul 18), Ip (locul 22), Vârșoț (locul 26), Horatu Crasnei (locul 30), Plopiș (locul 35), Halmășd (locul 36), Sâg (locul 38), Bănișor (locul 39), Cizer (locul 40). Această concentrare cuprinde 174 de societăți active în sectorul secundar, oferind 2 135 de locuri de muncă, rulând cu o cifră de afaceri de peste 300 de milioane RON, pe baza căreia se înregistrează un profit total de peste 20,35 milioane RON. Acestui teritoriu îi corespunde localizarea primei comune inserate în șirul ierarhic al urbanului la nivel județean, Nușfalău, precum și al ultimului oraș din șirul ierarhic, Șimleu Silvaniei. Aspectul de diferență înregistrat între cele două unități administrative relevă o diferență de 21,98% în favoarea comunei Nușfalău, la nivelul suprastructurii $U_{t_{SII}}$ cu 1,28 mai mare decât cel înregistrat de orașul Șimleu Silvaniei, ceea ce conferă un caracter bipolar pentru dezvoltarea economică a depresiunii, diferență generată prin cele 32 de firme care angrenează în activitatea lor 323 de angajați, activând în industria chimică și a materialelor plastice, a mobilei, în industria electro-optică, desfășurate pe raza administrativă a comunei Nușfalău, față de Șimleu Silvaniei pe raza căreia sunt înregistrate 51 de firme, având un total de 1 112 angajați, cu o cifră de afaceri de peste 76,1 milioane RON, cu o profitabilitate totală de 48,06 milioane RON.

De menționat este faptul că la Șimleu Silvaniei se practică producția de tip lhon, în domeniul încălțăminte și marochinărie, caracterizat prin transferul de materie prima necesară prelucrării.

Pe valea Zalăului, se înșiră următoarele unități administrative: Zalău (locul 1), Crișeni (locul 4), Bobota (locul 9), Hereclean (locul 10), Sărmășag (locul 13), Bocșa (locul 14) și Chieșd (locul 21), înregistrând o valoare totală a suprastructurii cu 76,95% mai mare față de cel înregistrat de concentrația sectorială aferentă sectorului secundar din bazinul Șimleu Silvaniei, ceea ce reprezintă o valoare de 4,3 ori mai mare. Zonă minieră defavorizată de pe valea Zalăului a fost decretată, prin lege, ca fiind comunele Sărmășag-Chieșd-Bobota, prin H.G. 202/1999, iar în depresiunea Șimleului comuna Ip prin H.G. 200/1999.

b. Aspectele disparității în sectorul secundar

Media aspectelor de disparitate, fiind introdusă în ierarhia sectorului secundar al economiei, oferă posibilitatea concluzionării dezvoltării disparitate realizate pe baza analizei diferențelor economico-geografice, a regiunii de dezvoltare.

TAB: 3. Instrument tabelar cu datele necesare redării aspectelor de disparitate, în sectorul secundar

Nr. crt	Ierarhia județelor	$U_{t_{SII}}$	A_{dif}	Aspectul de disparitate
1	Cluj	11997349366	4972155830	70,78 %
	M_{Ad}	7025193537		100,00 %
2	Bihor	5948886584	1076306953	15,32 %
3	Satu Mare	5048301015	1976892522	28,14 %
4	Maramureș	4532403015	2492790522	35,48 %
5	Bistrița-Năsăud	3793996147	3231197390	45,99 %
6	Sălaj	2053037707	4972155830	70,78 %

Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, pentru anul 2008, versiunea 6.

Prin ierarhia zonelor administrative de tip NUTS 3, se identifică județele Bihor și Sălaj, reprezentând punctele extreme ale dezvoltării suprastructurii regionale din sectorul secundar al economiei, fiind introduse în formula de calcul, pentru obținerea M_{Ad} -ului, se efectuează operația aplicativă, de mai jos:

$$Z_{\max} = 11997349366 (U_{t_{fSI}})$$

$$Z_{\min} = 2053037707 (U_{t_{fSI}})$$

$$M_{Ad} = ?$$

$$M_{Ad} = (Z_{\max} + Z_{\min}) : 2 = (11997349366 + 2053037707) : 2 = 7025193537 U_{t_{fSI}}$$

Prin utilizarea M_{Ad} -ului în stabilirea aspectului de disparitate din acest sector, se realizează gruparea regională a județelor în funcție de nivelul dezvoltării, asigurat prin activitățile economice din industrie și construcții, în final se diferențiază cele două tipologii ale aspectului de disparitate, grupând la un loc județele Bihor, Satu Mare, Maramureș, Bistrița-Năsăud și Sălaj, constituind regiunea cu aspecte de disparitate mediu ascendente, având valori obținute prin diferențele dezvoltării sectoriale. Județul Cluj reprezintă Z-ul maxim din ierarhie, având valoarea $U_{t_{fSI}}$, mai mare decât cel al M_{Ad} -ului, fiind clasată în partea disparității descendente cu posibilități de reprezentare cartografică (Fig. 8), dar și grafic (Fig. 9).

Redarea cartografică, (Fig. 8), cuprinde clasificarea celor două tipuri de disparitate, fiind exprimate valoric, aplicând formula de calcul D_{as} , rezultatul fiind transformat în procente.

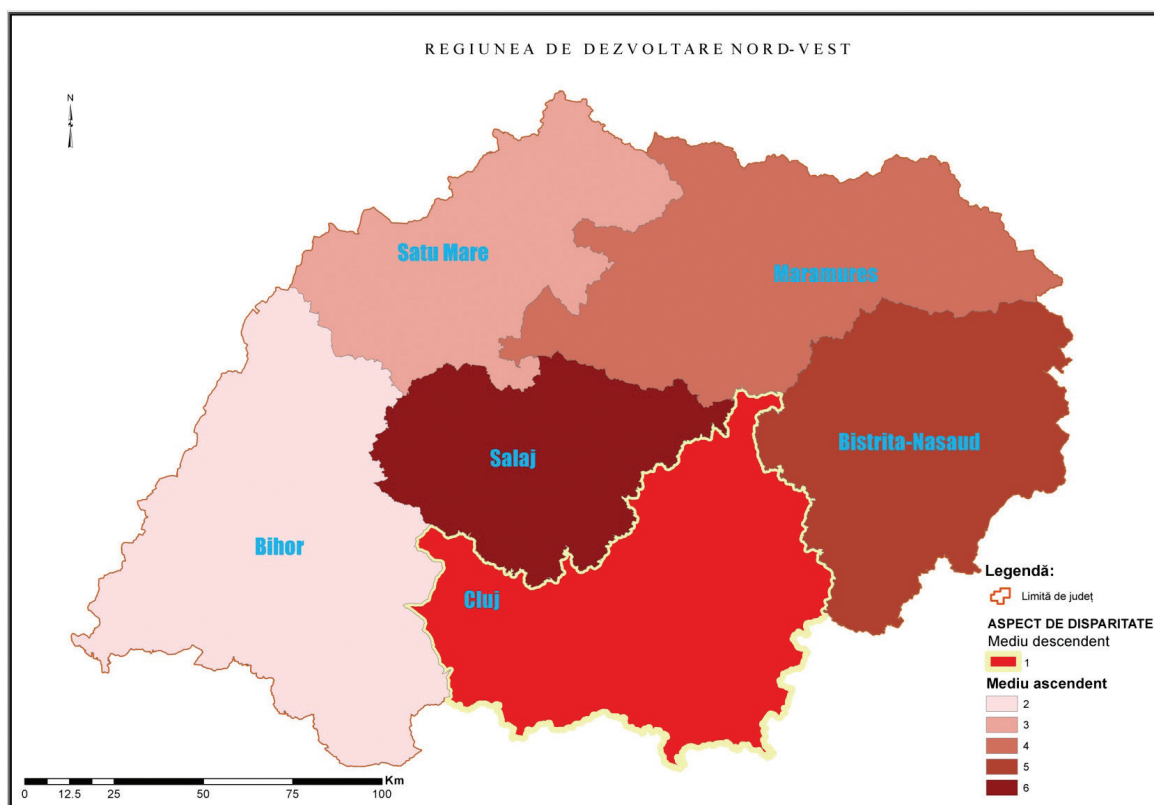

Fig. 8. Regionarea județelor în aspectul de disparitate mediu ascendent și mediu descendent, în 2008, aferent sectorului secundar. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.

Tipologia acestor disparități au o evoluție plană cuprinzând teritoriile regiunii de dezvoltare, dar și verticală diferențiindu-se prin profunzimea sectoriale ale suprastructurii județene având un caracter ierarhic.

Din redarea cartografică, reiese dominanța județului Cluj asupra Sălajului, prezentând aceleași valori procentuale ale aspectului de disparitate, cu trenduri opuse ale aspectului de disparitate. În acest fel identificându-se disparități generate prin localizare, manifestat prin absorbția resurselor și a posibilităților de dezvoltare, generatoare a conurilor de umbră antreprenorială și de piață.

Aspectul diferențelor în cazul acestor disparități fiind de 12,82% între Satu Mare și Bihor, 7,34% între Maramureș și Satu Mare, 10,71% între Bistrița-Năsăud și Satu Mare, și de 24,8% între Sălaj și Bistrița-Năsăud.

Reprezentarea grafică (Fig. 9), a zonelor administrative județene cu relevarea aspectelor de disparitate, facilitează vizualizarea și înțelegerea mecanismului de funcționare a metodologiei, cu aplicare la nivelul disparităților aferente sectorului secundar de activitate economică din cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest a României.

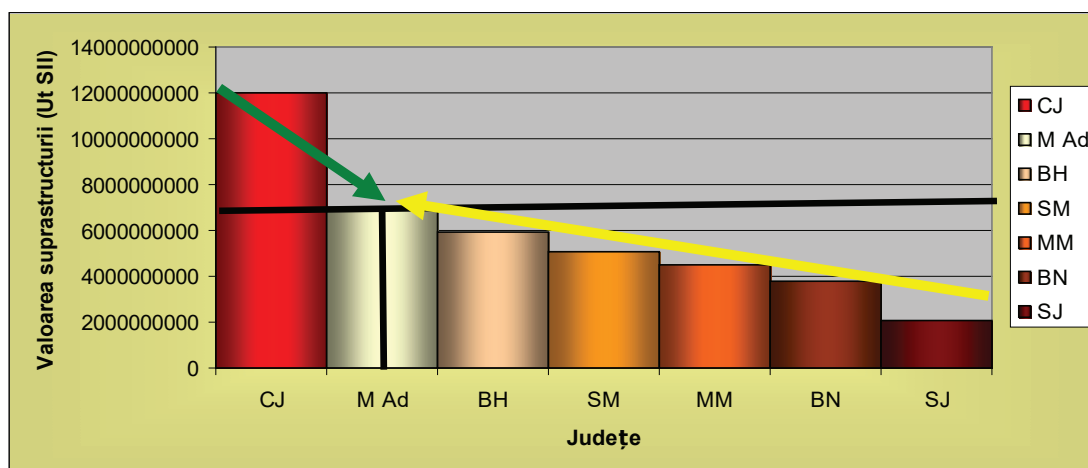

Fig. 9. Graficul de stabilire a zonelor administrative județene cu disparități ascendente și descendente, a regiunii, aplicând principiul cumpenei pentru stabilirea punctului de echilibru. Sursa: autorul, conform metodologiei și a datelor prelucrate din CD Lista Firmelor pentru anul 2008, versiunea 6.

Principalul factor de restrictivitate, pentru dezvoltarea sectorului secundar, este puternica polarizare antreprenorială exercitată de județele Cluj, Bihor, Satu Mare și Maramureș, față de județele Bistrița-Năsăud și Sălaj, fiind centrele de afaceri cele mai dezvoltate, prezente pe piața sectorială regională și datorită infrastructurii de transport diversificate, administrând patru aeroporturi internaționale, dar și datorită tradiției pentru prezența unor ramuri industriale și al politicilor economice adoptate de-a-lungul timpului.

BIBLIOGRAFIE

CARTE:

- Ancuța 2008 – Cătălina Ancuța, *Studiul geografic al disparităților teritoriale din Banatul românesc*, Timișoara, Editura Mirton, 2008
- Aur 2005 – S., N. Aur, *Geografie economică mondială*, Craiova, Editura. SITECH, 2005
- Benedek 2013 – Rozalia Benedek, *Disparități economico-geografice în Regiunea de Nord-Vest*, teză de doctorat, Biblioteca Facultății de Geografie, Universitatea Babeș-Bolyai, 2013
- Cocean 2004 – P. Cocean, coordonator, *Planul de Amenajare a teritoriului Regiunii de Nord-Vest. Coordonate majore*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2004
- Cocean 2005 – P. Cocean, *Geografie regională – evoluție, concepte, metodologie*, ediția a II-a, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2005
- Cocean 2007 – P. Cocean coordonator, *Amenajarea teritoriilor periurbane*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2007
- Constantinescu, Crocuș 2005 – Ileana Constantinescu, Angela Crocuș, *Dicționar economic explicativ român-englez*, București, Editura Milena Press, 2005
- Donisă 1977 – I. Donisă, *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977

- Dumitrescu 2008 – Daniela Dumitrescu, *România, regiuni de dezvoltare – disparități socio – economice*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2008
- Ianoș, Heller 2006 – I. Ianoș, W. Heller, *Spațiu, economie și sisteme de așezări*, București, Editura Tehnică, 2006
- Irimia 2006 – H. Irimia, *Bogați și săraci în Europa. Problema disparităților*, Timișoara, Editura Mirton, 2006
- Nemes Nagy 2009 – J. Nemes Nagy, Terek, helyek, régiók. A regionális tudomány alapjai (Spații, locuri, regiuni. Bazele științei regionale), Budapest, Editura Academiei Maghiare, 2009
- Panaite 1970 – Ludmila Panaite, *Metodica cercetărilor economico-geografice*, București, Editura Centrul de multiplicare al Universității din București, 1970
- Păun 2009 – N. Păun, *Viața economică a României, 1918–1948, dezvoltare – modernizare-europenizare*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2009
- Plumb, Suci-Rațiu, Pârnu, Pavelescu 2001 – I. Plumb, I. Suci-Rațiu, F. Pârnu, F. Pavelescu, *Economia ramurilor*, București, Editura Tribuna Economică, 2001
- Popescu 2004 – Claudia-Rodica Popescu – coordonator, *Disparități regionale în dezvoltarea economico-socială a României*, București, Editura Meteor Press, 2004
- Popescu 2003 – Claudia-Rodica Popescu – coordonator, *Zonele miniere defavorizate în România*, București, Editura ASE, 2003
- Suciu 2000 – M. Suciu, *Geografie economică și dezvoltare regională*, Cluj-Napoca, Editura Universitară Clujeană, 2000

ARTICOLE:

- Ancuța 2001 – Cătălina Ancuța, „Considerații privind abordarea disparităților teritoriale în studiile de geografie”, în *Geographica Timisiensis*, X, 2001, p. 85–93
- Ancuța 2002 – Cătălina Ancuța, L'approche géographique du potentiel des territoires: aspects théoriques et méthodologiques (Abordarea geografică a potențialului teritorial: aspecte teoretice și metodologice), în *Geographica Timisiensis*, nr. 2, p. 5–15
- Nemes Nagy 2006 – J. Nemes Nagy, „Regional inequalities: general models and the case of the transition countries (Inegalități regionale: modele generale și cazul țărilor aflate în perioada de tranziție)”, în *Romanian Review of Regional Studies*, Vol. II, nr. 2, p. 23–34

DICȚIONARE

- Brüll 1987 – Mária Brüll, *Közgazdasági kislexikon (Lexicon economic)*, (ediția a IV-a), Budapest, Editura Kosuth, 1987
- Blackburn 1999 – S. Blackburn, *Oxford dicționar de filosofie*, traducere, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999
- Constantinescu, Crocuș 2005 – Ileana Constantinescu, Angela Crocuș, *Dicționar economic explicativ român-englez*, ediția a II-a adăugită și revizuită, București, Editura. Milena Press, 2005
- Erdeli 1999, G. Erdeli (coordonator), *Dicționar de geografie umană*, București, Editura Corint, 1999

SURSE WEB:

- Donca 2009 – C. Donca, „Moment aniversar la MOLLER ELECTRO – Producție din Sârbi, un an de la preluarea de către concernul EATON” în *Glasul Maramureșului*, URL: http://www.glasul.ro/view_article.php?show=7442&name=Un_an_de_la_preluarea_de_catre_concernul_EATON, 06.04.2009
- *** Codurile CAEN în România, URL: <http://www.rocaen.ro/>
- *** Legea nr. 151 din 5 iulie 1998 privind dezvoltarea regională în România, în Monitorul Oficial, nr. 265/16 iulie 1998, URL: <http://www.lege-online.ro/lr-DECRET-LEGE-151-1998>
- *** Legea 32/1990, privind societățile comerciale, republicat în Monitorul Oficial, nr. 1066/2004, URL: http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_societati_comerciale.php finantele-publice-locale
- *** Legea 54/1990, privind organizarea și desfășurarea unor activități economice pe baza liberei inițiative, în Monitorul Oficial, nr. 20 din 6 februarie 1990, URL: <http://www.lege-online.ro/lr-DECRET-LEGE-54-1990-%28844%29.html>
- *** Zona metropolitană urbană și strategii de dezvoltare a zonei metropolitane Cluj-Napoca, Asociația de dezvoltare intercomunitară zona metropolitană Cluj, URL: <http://www.cjcluj.ro/zona-metropolitana-urbana>
- *** Zona metropolitană Oradea, **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Oradea**, URL: <http://www.zmo.ro/ro/>
- *** H.G. 640 din 11 august 1999 privind declararea zonei miniere Rodna, județul Bistrița-Năsăud ca zonă minieră defavorizată, în Monitorul Oficial, nr. 388 din 16 august 1999
- *** Istoria Michelin din România, URL: <http://www.michelin.ro/despre/michelin-in-romania>

MATERIALE CARTOGRAFICE ȘI BAZE DE DATE UTILIZATE:

- *** 2009 – Regiunea Nord-Vest în cifre, Cluj-Napoca, Editura Internă a Direcției Regionale de Statistică Cluj, 2009
- *** 2011 – Baza de date TEMPO-online, București, Editura INSSE, achiziționat în 2011
- *** 2007 – România harta turistică și rutieră, București, Editura. Niculescu, 2007
- *** 2009 – CD Lista firmelor din Romnia – versiunea 6, București, Editura Borg Design, 2009

LISTA ILUSTRAȚIILOR ȘI A TABELELOR:

- Fig. 1.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SII} la nivelul Regiunii de Nord-Vest, anul 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Fig. 2.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Cluj, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6
- Fig. 3.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Bihor, 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Fig. 4.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Satu-Mare, 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Fig. 5.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Maramureș, 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Fig. 6.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Bistrița-Năsăud, 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Fig. 7.** Reprezentarea cartografică a valorilor Ut_{SIP} la nivelul județului Sălaj, 2008, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6
- Fig. 8.** Regionarea județelor în aspectul de disparitate mediu ascendent și mediu descendent, în 2008, aferent sectorului secundar. Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6
- Fig. 9.** Graficul de stabilire a zonelor administrative județene cu disparități ascendente și descendente, a regiunii, aplicând principiul cumpenei pentru stabilirea punctului de echilibru. Sursa: autorul, conform metodologiei și a datelor prelucrate din CD Lista Firmelor pentru anul 2008, versiunea 6.
- Tabel. 1.** Ponderea valorilor U și Ut ale reședințelor județene în suprastructura însumată a reședințelor județene, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6
- Tabel. 2.** Ponderea valorilor U și Ut ale reședințelor județene, față de totalul regional al suprastructurii, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, versiunea 6.
- Tabel. 3.** Instrument tabelar cu datele necesare redării aspectelor de disparitate, în sectorul secundar, Sursa: autorul, date prelucrate din Lista Firmelor, pentru anul 2008, versiunea 6.